

ОМБУДСМЕН З ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ

Клюшник А., студентка гр. Ю-84

Слово “омбудсмен” запозичено із шведської мови й рівнозначне поняттю “правозахисник”. На омбудсмена покладений парламентський контроль за дотриманням конституційних прав людини й основоположних свобод. Він має право одержувати будь-яку інформацію, у тому числі й секретну, ознайомлюватись з будь-якими документами, без перешкод відвідувати будь-які органи влади та місцевого самоврядування, підприємства та організації, бути присутніми на засіданнях органів влади, судів усіх інстанцій (в тому числі й Конституційного Суду), запрошувати посадових та службових осіб для одержання пояснень, вимагати від них сприяння проведенню перевірок діяльності підконтрольних і підлеглих їм установ, підприємств та організацій, звертатися до суду із заявою про захист прав і свобод людини, перевіряти стан дотримання прав і свобод людини державними органами, у тому числі органами, що проводять оперативно-розшукову діяльність.

Усі структури, до яких звертається Омбудсмен, повинні співпрацювати з ним і надавати йому необхідну допомогу забезпечуючи доступ до матеріалів та документів, надавати інформацію, давати пояснення щодо фактичної та правової підстави своїх дій та рішень. Втручання органів державної влади та місцевого самоврядування в діяльність Омбудсмена – заборонено, він не зобов'язаний давати пояснення по суті справ, що завершені, або знаходяться в його провадженні. Однак, закон не передбачає ніякої відповідальності за порушення повноважень Омбудсмена чи за невиконання його подання.

Інститут Омбудсмена, або уповноваженого з прав дітей – це нова структура, що розвивається.

На міжнародному рівні Комітет ООН з прав дитини закликає держави запровадити такі правоохоронні органи. Інститут омбудсмена вважається необхідною частиною процесу моніторингу по впровадженню прав дитини. Комітет з захисту прав дитини вважає, що без незалежного правозахисного органу, права дитини мають мало шансів стати пріоритетом і бути захищеними.

Нелегко оцінити значення інституту омбудсмена. Багато з них створені нещодавно і ще не встигли досягти значних результатів.

Лише декілька отримали незалежну оцінку, серед них Омбудсмен Норвегії. Але процес змін у будь-якому суспільстві складний і рідко є наслідком діяльності окремого незалежного органу. Більше того, в період економічного спаду, що притаманний більшості країн, які запровадили інститут омбудсмена у справах дітей, найбільша увага цього органу спрямована на збереження існуючих досягнень у сфері захисту прав дітей, які важко переоцінити.

Необхідність існування спеціалізованого омбудсмена зумовлюється щонайменше трьома причинами: по-перше – діти в силу особливостей психічного та фізичного розвитку вимагають особливого підходу; по-друге – в силу відсутності життєвого досвіду і в певній мірі залежного становища, вони не завжди самостійно можуть захистити свої права та законні інтереси; по-третє – благополуччя та нормальний розвиток дітей визначають майбутнє будь-якої країни.

Омбудсмен у справах дітей повинен відігравати важливу роль не лише в процесі ефективної реалізації прав, зазначених у нормативно-правових документах, але й у просуванні підвищення рівня поваги до фундаментальних прав дітей.

Дитячий омбудсмен покликаний домагатися не тільки дотримання законодавчо закріплених прав дітей, але й розширення та більш повного дотримання батьками своїх обов'язків перед дітьми. Таким чином, через уповноважених діти зможуть самостійно брати участь у процесі прийняття рішень із захисту своїх прав.

З огляду на те, що права дитини є однією з найвищих цінностей у суспільстві, діяльність омбудсменів з прав дитини є актуальною, оскільки останні спроможні підвищувати усвідомлення важливості дитини в суспільстві.

Актуальність проблеми створення дитячого правозахисника обумовила й притягла увагу політиків та науковців, зокрема міністра України у справах сім'ї, молоді та спорту, омбудсмена з захисту прав людини Ніни Карпачової, народного депутата О. Фельдмана та інших представників органів державної влади.

Наук. кер.- Міщенко О.М., викладач кафедри права